

dà: *Prat de Reu*, replà herbat en el costat Sud del Pedraforca; és en un relleix del vessant Sud d'aquesta encinglerada muntanya (oït *řĕy* allí): és arbitrària la grafia *Prat de Reo*, de CATorras (*Pir. Cat.* VII, 348). El *Reu*, sector de muntanya damunt de La Nou, anota⁵ t en l'enq. de 1963, anant de Malanyeu a La Nou.

Origen obscur, potser pre-romà. Encara que a La Nou hi ha allí una sèrie de turons formant rengles, no pensem en el mot d'origen germànic que ha donat els derivats *arreu*, *arrear*, *conreu*, que se suposa un proto-germ. *RETHS*, -DS. Perquè aquest mot simple no s'ha conservat enlloc de les llengües germàniques (*reu* 'arada' a l'Alt Pallars, nasqué per mutilació de *arreu*) (*DECat* II, 413b17 ss.).

Més aviat es podria pensar que hagin nascut d'una ¹⁵ ellipsi de *FRATUM RECI* (> *Prat Reu* > *P. de Reu*, *el Reu*) 'prat del rec': car si el Pedraforca té herbam en aquell vessant solei és perquè s'hi deuen escampar alguns aiguerols o xaragalls que cauen de la muntanya; i és versemblant que sigui també aquest el cas del de ²⁰ La Nou. *Reu* del genitiu del pre-romà *REKO* 'rec', el tenim en el nom de *Caborreu*, prat a la frontera d'Andorra, entre Arcavell i St. Julià de Lòria, d'on davalla el riu de *Caborreu*, formant la frontera entre Andorra i l'Urgellet < *CAPUD RECI*. Potser també un *P.* de ²⁵ *Malreu*, testimoni, en un doc. andorrà de 1218 (*Cart. de Tavèrnoles*, n.º 119); si bé l'etimologia d'aquest ja és ben incerta (d'on *Mal*?, no seria *MARRUBIUM*?). En tot cas consta que *recum* o *recus* funcionà encara bastant en la nostra documentació medieval per l'art. del ³⁰ *DECat* VII, 160-2, amb abundor de testimonis dels Ss. IX-XI i se n'hi poden afegir més; com en una *carta de franqueses* de 1163 del Comte Ermengol VII als pobladors de Menargues, on es reserva la dominicatura del *reco* (*Font Rius*, *C. d. p.*, § 123, p. 179.8, 7.4f.). ³⁵

Reula, V. *Regla*

REÜLL o REVULL

Mall. o men. NP i NL menor. Can *řə(v)ül*, a Sineu (XL, 109.23; Masc. 19C4). *Ravull* men. (Camps Mercadal, *Folkl.* II, 65). Com cognom *Reüll* ja S. XIII, a Sta. Maria del Camí (*BSAL* VIII, 375a). El cognom ⁴⁵ *Rebull* el registra *AlcM* sobretot en el Cat. Occid. Sud (14 pobles + 4 de l'Or.).

ETIM. De l'adj. *rull*, variant *reüll* (*DECat* VII, 384b 325a1-21) en el sentit de 'arissat, caragolat'.

Reür, V. *Ur*

REUS

El nom de l'antiga i cabdal ciutat capital del Baix Camp de Tarragona és pronunciat popularment *řĕy*s (a La Selva, a Riudoms), però d'un nom així és quasi ocios de dir que és usual a tot Catalunya, i que és la universal pronúncia.

Més útil serà localitzar l'extensió de l'adjectiu gentilici *reusenc*, *reusenca*: *řəyřĕņs* en plural és també la pronúncia general en la llengua (a part dels detalls ortoèpics d'aplicació general dialectalment), i així se sent també a part del Camp (anotat ja al Morell el 1920); però segons l'estil de la ciutat mateixa i la rodalia, és *řəyřĕņs* amb -s sorda; no ho he sentit mai altrament a un amic tan conspicu i savi com Josep Iglésies (el 1928, el 1957 etc.), i així ho tinc anotat de pobles veïns; Josep M. de Casacuberta ho tenia anotat així a la Selva i Maspujols, i ja m'explicava com a Riudoms no sols ho deien amb sorda sinó que li recusaven la pronúncia amb sonora com a cosa de barcelonins i forasters.

Val a dir que és vivíssim; amb ús molt general la denominació afectiva, malnom ètnic, *ganxets*; fins i tot llegiríem expressions com «la ciutat *ganxeta*», «idees *ganxetes*» (sovint molt més afectuoses que escarnidores) en mant prosista català digníssim. I que això ve de la dita tòpica «a Tarragona manxen, a Reus *enganxen*» (la resta va per als folkloristes); i una de més substancial i històrica: «a Reus són cavallerets / gent de perruca i espasa». I basti per esbossar el gran marc vital i històric que insufla una noble i alta tradició ciutadana.

La documentació antiga és prou coneguda. Dades molt divulgades i a l'abast de tothom són: 1171: *Reddis* (Emili Morera, *Tarragona cristiana* I, p. xxx); 1194: *Redi* (Josep Mas, *Notas històriques del bisbat de Barcelona* XIII, p. 203; 1274: *Reddis* (Emili Morera, *op. cit.* II, p. xviii). N'hi afegeixo, directament, amb el valor de ser llegides per cartòlegs i d'arxius acuradíssims: «villam de *Reddis*» en butlla papal de 1184 (Paul Kehr, *Papsturkunden in Spanien*, 1922-1926, p. 512); 1204: «Sig. R. de *Redes*» (*Cart. de Poblet*, p. 151); *Reus* copiosament des del S. XIV: el 1359 (*P.* de Bofarull, *CoDoACA* XII, p. 38) etc.

I ara extractem la documentació antiga que en dóna el més gran savi, i erudit més consciencios, que s'ha ocupat dels orígens de Reus, autoritat de primer ordre en la història del dret català, Guillem Maria de Brocà: «10 de las calendas de febrero del año de la Encarnación 1117» (o sigui, el 1118), «es el documento más antiguo en que aparece la existencia de Reus. Por él, Roberto *princeps tarraconensis* --- había donado la villa de Reus a la Iglesia y la denomina --- «villa quae dicitur *Reddis*» --- Dos días después el arzobispo de Tarragona --- concedió dos partes del feudo --- de Reus a Beltrán de Castellet --- con obligación de poblarla de cristianos»; «1159 --- *Reddis* ---», «1184 --- *Redis* ---»; «*Reddis* --- 1186 --- 1184 --- y --- 1342»; «En otros documentos el nombre *Reddis* alterna con el de *Resis* --- a 25 de marzo de 1309 y --- a 18 de febrero de 1321 --- se lee ⁵⁵ *Reus*.»

De l'art. «*Reus: etimología de su nombre. Recientes descubrimientos*» (en «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona» IV, 1908, pp. 8 a 14).

Observa el fonetista que la *dd* doble de part d'a⁶⁰ quests documents, no és res de real: grafies de copis-